

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Pastorum Sive Instructio Practica Neoparochorum

Dirckinck, Johann

Treviris, 1702

Caput. 22. De instructione Pastoralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51873)

tietur & loco sinceræ charitatis, amor carnalis in conversatione familiari subintret. 2. Ne in gula vitium, aut consolatiunculæ ab esculentis & poculentis petitiæ desiderium declinetur. 3. Ne in lingua labatur: *quia in multiloquio non deerit peccatum.* Prov. 10.

CAPUT XXII.

De Instructione Pastoralis.

Instructio hæc eò tendit, ut in fidei Christianæ Doctrina homines solidè instituatur: varii sunt, qui instruendi veniunt.

I. Hæretici, quorum si aliquem vacillantem repererit in fide: 1. sinceram charitatem ostendat, & ejus benevolentiam sibi conciliet, ab omni convitio abstinens & verbis suavibus utens. 2. Conetur à vitiis avocare, quæ conversionem impediunt. 3. Primum, quem habet scopulum & scrupulum eximere conetur, cætera sequentur. 4. Motiva credibilitatis proponat, nunc hoc, nunc illud. s. Erroris

roris ejus absurda proferat. 6. Si doctior sit, proferat solidam suæ fidei rationem, quâ non alius Hæreticus uti queat, pro defensione sectæ suæ. 7. Datur legendus parvus Libellus continens probationem dogmatum fidei orthodoxæ, qualis est, Lux mundi, Clypeus fidei, ubi scriptum est. Libelli Patris Kedd. &c. 8. Affiduè ejus conversionem Deo in oratione commendet. 9. Ubi verò jam agnovit veritatem, hortetur motivis æternis, ut humanos respectus vincat. Catechismum ordine ei explicet: sufficienterque instructus, professionem fidei emittat, de tota vita exhomologesin instituat, & sacrâ Eucharistiâ reficiatur. Denique Sacramentum confirmationis accipiat. Eidem gratuletur, gaudiumque præferat, & convivio excipiat.

II. Catholici, & I. Communitas, civitas, pagus, instruatur; ut sicut fit in humano corpore, (sunt enim mysticum Christi corpus,) ita servetur

unio, pax, charitas. 2. Sicut è corpore mali humores evacuantur, ita à communitate gravia vitia & prava consuetudines tollantur, quales sunt hareses, blasphemandi, luxuriandi, & helluandi consuetudines. 3. Sicut corpori, ita communitati, alimenta pro sustentatione spirituali dentur; ut sunt iuventutis institutio, oratio, & alia pietatis exercitia. 4. Sicut in corpore caput conservatur, præ reliquis membris, ita magistratûs authoritas defendatur. 5. Sicut tamen reliqua membra corporis non negliguntur; ita mutua inter magistratum, & cives amor conservetur & vigeat.

III. Senatores & Iudices instruantur, ut serveat justitiæ studium, eligantur senes & prudentiores, bonâ conscientia & timore Dei præditi, qui libertatem tueantur, & muneribus corrumpi non sinant: lites citò finiant non ad proprium commodum, sed ad Dei honorem, proximique bonum attendant.

IV. Per

IV. Personæ illustres & nobiles doceantur, 1. Ut se aliis meliores non existiment, aliósque non despiciant.

Summa apud Deum nobilitas est, esse clarum virtutibus. S. Hieron epist.

14. Ex eodem omnes luto sumus. 2.

Deinde ut nobilitatem sine virtute nihil prodesse; sed obesse potius censeant. 3.

Sicut alios genere & nobilitate precedunt, sic virtutibus superent;

præcipuè temperantiâ, justitiâ, religione & pietate, templâ, missam, concionem, confessionem & communio-

nem frequentando libros salutare legendo, Divinam Majestatem à suis

dehonorari non patiendo.

V. Divites instituantur, 1. *Non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo,* 1. Tim. 6.

Non ergo se efferant, non pauperes despiciant, cogitent se Oeconomos tantum & Quæstores reddituros, rationem Deo. 2.

Non thesaurizent in terra, sed in cælo *ubi fures non furantur, ubi tinea non demolitur.* 3. Dent

elec-

eleemoſynas liberales & cor divitiis non apponant.

VI. Patres familias hortetur, 1. Ut liberos ſuos à teneris annis ad Dei cultum, timorémque excitent, inde enim ſalus Reipublicæ pendet. 2. Maturè artibus liberalibus imbuti curent, eosdem ad catechiſinum & doctrinam Chriſtianam addiſcendam ire jubent: famulitium feſtis & Dominicis ad ſacrum, concionem & catecheſin mittant, reducésque examinent, negligentes puniant: otium tollant; è domo, ludos inhoneſtos, ebrietatem, laſciviam, prava colloquia eliminent. 3. Curam habeant lectionis Libellorum piorum, recitent litanias B. V. ante ſomnum. Sint inſtructi agnis cereis benedictis, utantur aquâ luſtrali ſinguli è familia. 4. Ipsi dent nomen Confraternitati alicui ſeu ſodalitio, & ſuos ad idem hortentur. 5. Concordiam mutuam ſervent cum Uxoribus, & eandem inter domesticos concilient.

VII. Mu-

VII. Mulieres conjugatae moneantur. 1. Habere puram intentionem in omnibus. 2. Integritatem & verecundiam. 3. Fugam otii, & laborem. 4. Subjectionem, reverentiam, obedientiam, patientiam erga maritum. 5. Singularem curam Domesticorum. 6. Taciturnitatem, & mansuetudinem. 7. Misericordiam erga pauperes. Denique contra tentationes, sive ex severitate virorum, sive ex corruptis moribus Liberorum & Domesticorum, sive ex nimia sollicitudine pro alendis & dotantis prolibus, ortas, congruis mediis eas muniat atque instruat.

VIII. Viduae erudiantur; ut fulgeant in eis. 1. Insignis vitae honestas & integritas. 2. Studium orationis. 3. Patientia. 4. Prudens charitas erga liberos: & pro tentationibus, oriri solitis ex mariti morte, viduitate, solitudine, sollicitudine de victu sibi & filiis procurando, remedia opportuna suggerantur.

X 4

IX. Mo-

IX. Moniales hortetur Parochus, ut I. Considerent finem, & cum S. Bernardo sæpe dicant: *ad quid venisti?* ut sæculum, mundumque relinqueres, Christi sponsa esses, ipsique soli placeres, perfectioni studeres, easque contra varias tentationes, à mundo carne, dæmone ortas roborer, & antidota suggerat.

X. Matrimoniale statum inire volentes informentur. I. Quoad ipsam electionem, ut non nisi cum Christo eligant, hinc Christus voluit inter esse nuptiis in Cana Galilææ; significans infaustum fore matrimonium nisi ipse per gratiam & benedictionem sit præsens. Considerent, an ad hunc statum vocati sint, & lumen à Deo per preces ferventes petant: ubi autem se vocatos adverterint, ipsam electionem Consortis cum Christo faciant. Considerent num pietate, mansuetudine, sobrietate, & sedulitate ac prudentia præditus, an verò impius, furiosus, ebriosus, prodigus, insipiens.

Ac tandem bono fine matrimonium
 ineant, veluti Tobias c. 8. *Non luxu-
 ria causa; sed solâ posteritatis dilectione
 in qua benedicatur nomen tuum in secu-
 la.* 2. In ipso matrimonio: servent
 præcepta matrimonii: mutuam dile-
 ctionem, concordiam, solidam pieta-
 tem. Maritus tractet uxorem ut so-
 ciam, non ut ancillam: *Faciamus oî
 adiutorium simile sibi.* Gen. 2. Siter-
 go similis Uxor in victu, habitatione,
 thoro, honore, defensione. Uxor ge-
 rat se ut adiutorium, in generandis &
 educandis liberis & in re domestica
 procuranda. 3. Matrimonium in Chri-
 sto concludant, in morbo & adversis
 amorem & solatium præstent, ad bo-
 nam mortem se adjuvent, post mor-
 tem non nimis tristentur, sed cœle-
 stem gloriam faveant, sacrificiis, com-
 munionibus, eleemosynis & suffragi-
 is, succurrant.

XI. Statum Ecclesiasticum aut re-
 ligiosum aggressuros, dirigat Pastor,
 I. Quoad ipsam electionem: cum

X 5

enim

enim ab hac electione totius vitæ bene agenda vel malè, ratio dependeat, Deo sedulo se commendat, qui deliberat, & lumen perat, atque opera misericordiæ & pœnitentiæ nō intermittat. Deinde fundamenta electionis bene apprehendat, ut scilicet non morivis humanis & naturalibus, sed supernaturalibus & soli Dei voluntati innitatur, vocationem diligenter exploret, pro & contrà rationes expendat, in æquilibrio se statuatur, ac tandem eum statum eligat, ad quem talenta se habere autumat, se vocari sentit, & quem in hora mortis & iudicii se elegerit gaudebit: atque ubi elegerit, vocationis beneficium magni æstimet. Deo gratias agat; Animum paulatim, ipsius religionis exercitiis præparet, pravas consuetudines paulatim deferat, & vocationem sequatur atque executioni mandet.

XII. Devotæ personæ & majoris perfectionis studiosæ instruuntur. I. In quo vera devotio consistat, scilicet

non

non in multis precibus aut operibus
poenitentiae aut lacrymis ; sed in
prompta voluntate, Deo in omnibus
serviendi & placendi ; hæc devotio
saccharum spirituale dici potest, quia
omnia dulcorat, & ab asperis amariti-
em tollit. 2. Non tantum præcepta
Decalogi & Ecclesiae ; sed etiam sui
status & vocationis propria obser-
vent. 3. Quasi per scalem Jacob, cum
Angelis, nunc ascendant ad Deum,
statis temporibus meditando, consci-
entiam examinando, sacrum audien-
do, communicando, librum spiritua-
lem legendo : nunc ad proximum ju-
vandum per opera charitatis & mi-
sericordiae descendant. 4. Veræ de-
votionis impedimenta removeant,
qualia sunt, animi levitas, & incon-
stantia, quæ bona proposita executio-
ni non mandantur ; sed alia atque alia
suscipiuntur, & meræ velleitates, non
effectus sequuntur. 5. Sanctâ liber-
tate in exercitiis devotionis proce-
dant ; & neque ad sensibilia solatio-

la, neque ad alia pietatis exercitia ita affixæ sint, ut si vel infirmitate, vel aliâ honestâ causâ avocentur, turbentur; sed in continua mentis tranquillitate perseverent. Servient pro his Regula perfectionis & ordo diei, pro devoto femineo sexu; quæ prælo subjecimus Colonia Anno 1700. Item Speculum Virginum Deo devotarum, vitas duodecim Virginum Devotarum, opinione sanctitatis illustrium exhibens, impressum. Colonia hoc anno 1702.

XIII. Juventus & pueritia erudiat. 1. Ut sciat prima fidei Christianæ rudimenta & mysteria, esse scilicet Deum Conditorem, Remuneratorem, Salvatorem, præcepta Dei & Ecclesiæ, bonorum operum & peccatorum diversitatem. 2. Doceat cum Tobia, ab infantia timere Deum, gravitatem & pœnas peccati; præsertim verò absterreat à peccatis juventutis propriis, ut sunt mendacia, furta, inobedientia, socordia, verba obscœna.

3. Ubi

3. Ubi adoleverint, non peccata solum, sed etiam occasiones peccatorum fugiendas ostendat, ut sunt saltus, spectacula, ludi, familiaritates vanæ, periculosa, perniosa. 4. Post hæc paulatim ad virtutum & devotionis exercitia inducat, matutinas & vespertinas preces persolvere, missam audire, corollam & litanias recitare, libellos pios evolvere doceat. Et 5. ante omnia otiositatem fugere moneat & cum ipse ad hæc omnia præstanda non sufficiat, Parentum, Ludimagistrorum & aliorum, qui juvare possunt, industriam excitet, ut quæ pœnis, quæ premiis, aliisque modis cooperentur.

CAPUT XXIII.

De consolatione Pastoralis.

Consolatio Pastoralis esse debet, spiritualis, ordinata, mitis & suavis, opportuna ac prudens.

I. In genere omnes tribulatos Pastor consolari potest, ostendendo, 1. Nihil sine Deo fieri, nihil sine numine.

X 7.

mine.